

References

1. Buchholz, R. (IFRS): Grundzuge des Jahresabschlusses nach HGB und IFRS, 3. Aufl., Munchen 2005.
2. Buchholz, R. Internationale Rechnungslegung., Berlin 2007.
3. Introduction to International Accounting Standards, Tbilisi 1997
4. Grafer, H./Scheld, G. (Konzernrechnungslegung): Grundzuge der Konzernrechnungslegung, 9. Aufl., Berlin 2005.
5. Kirsch, H. (Rechnungslegung): Einfuhrung in die internationale Rechnungslegung nach IFRS, 3. Aufl., Herne, Berlin 2006.

УДК 339.92:339.137

Коваленко С.І., к.е.н., доцент,

Одеська національна морська академія, Ізмаїльський факультет
econ69@mail.ru

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННИХ КЛАСТЕРНИХ СИСТЕМ

АНОТАЦІЯ: Обґрунтовано методологічні підходи до стратегічного планування зростання конкурентоспроможності транскордонних регіонів на основі кластерної моделі. Визначено стратегічні пріоритети просторового розвитку нових форм транскордонної кооперації у контексті регіональної політики Євросоюзу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: транскордонний кластер, стратегія, конкурентоспроможність, кооперація, інновації.

АННОТАЦИЯ: В статье обоснованы методологические подходы к стратегическому планированию роста конкурентоспособности трансграничных регионов на основе кластерной модели. Определены стратегические приоритеты пространственного развития новых форм трансграничной кооперации в контексте региональной политики Евросоюза.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: трансграничный кластер, стратегия, конкурентоспособность, кооперация, инновации.

ABSTRACT: The article deals with the explanation of the methodological approaches to strategic planning growth of competitiveness of cross-border regions on the basis of cluster model. The strategic priorities of spatial development of new forms of cross-border cooperation in the context of the regional policy of the European Union are defined.

KEY WORDS: transboundary cluster, strategy, competitiveness, cooperation, innovation.

Вирішення проблем транскордонних регіонів є одним із пріоритетних напрямів регіональної політики Європейського Союзу. За сучасних умов розширення процесів євроінтеграції зростає роль транскордонного співробітництва регіонів і відкриваються нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях України й підвищення їх конкурентоспроможності. Роль транскордонного співробітництва у інтеграційних процесах визначається можливістю прискорення процесів вирівнювання життєвого рівня населення прикордонних територій до середньоєвропейського та досягнення вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон до повної інтегрованості простору [1, с. 244]. Особлива увага приділяється транскордонним проблемам, вирішення яких пов'язане з розвитком теоретико-методологічних засад, систематизацією організаційних форм, розробкою регіональної політики в сфері транскордонного співробітництва, які повинні базуватися на рекомендаціях Ради Європи та Європейського Союзу [2, с. 58]. На шляху до вступу України до ЄС необхідно узагальнити досвід європейського транскордонного співробітництва як попереднього та доповнюючого етапу інтеграції у регіональному вимірі. Для формування цілісної, дієвої політики розвитку транскордонного співробітництва в Україні необхідно розробити теоретико-методологічні основи співробітництва та обґрунтувати шляхи і механізми його поглиблення. Кластерну стратегію можна визначити, як стратегію реалізації модернізаційного сценарію соціального і економічного розвитку країни, засновану на стимулювання і підтримку процесів формування і розвитку кластерних систем на різних територіях. Для розуміння ролі і місця кластерної стратегії в наших умовах досить важливими можуть бути висновки з розробленою Ф. Перру теорії «полюсів зростання» і принципів домінування, згідно з якою існують галузі з високим потенціалом розвитку, які втягують у свою сферу економічного впливу інші виробництва, що грають для неї роль постачальників ресурсів чи споживачів виробленої продукції і послуг. В основі всіх варіантів розуміння процесів кластеризації як об'єктивного феномена економічного життя, лежить визначення М. Портера, яке визнається базовим у більшості публікацій, присвячених кластерної тематики: «Кластер або промислова група, це група сусідніх взаємопов'язаних компаній і пов'язаних з ними організацій, що діють у певній сфе-

рі та характеризуються спільністю діяльності та взаємодоповнюючих один одного». Майкл Портер у роботі «Конкурентна перевага націй» приходить до такого висновку: «...при розробці інвестиційної політики перехідні економіки мають прагнути розвивати взаємозалежні промислові кластери на основі базових і допоміжних галузей». Слід констатувати, що транскордонне співробітництво занадто повільно адаптується до принципово нових геополітичних і гео економічних умов, які склалися після розширення Євросоюзу та безпосереднього наближення кордонів ЄС до України. Це значно обмежує можливість формування в міжрегіональних стосунках оптимальної моделі транскордонної інтеграції, взаємного зближення і взаємодії прикордонних регіональних господарських комплексів і створення основи цілісного міждержавного транскордонного економічного регіону. Тому транскордонне співробітництво потребує на сучасному етапі оновлених практичних і концептуально-теоретичних підходів та нової стратегії розвитку. В умовах обмежень на ресурси, загострення кризових явищ, необхідності зростання конкурентоспроможності територій важливого значення набуває підвищення ефективності стратегічного планування регіонального розвитку. З огляду на це необхідним є пошук оптимальних моделей стратегічного планування та розроблення стратегій регіонального розвитку. Інструментами забезпечення конкурентоспроможності транскордонного регіону можна вважати спільну стратегію розвитку регіону, що регулюється на регіональному рівні, спільні програми та проекти транскордонного регіону, угоди й концепції. Транскордонна кластеризація — шлях до успіху в конкурентній боротьбі. Глибина та широта сфер діяльності транскордонних кластерних структур особливо зросла за останні роки з наростанням процесів глобалізації, посиленням конкурентної боротьби і ускладненням ситуації на світових ринках. Із збільшенням обсягів інформації і знань у галузі ризиків у глобальній економіці значно змінилась і продовжує змінюватися роль кластерів у конкурентній боротьбі. Можливість шляхом кластеризації формувати необхідну критичну масу в окремих сферах діяльності дозволяє кластерам презентувати світу як унікальність, так і здатність будь-якої національної, регіональної чи територіальної економіки витримувати тиск з боку конкурентів. Кластери неминуче асоціюються з мережами, що є формальними та неформальними організаціями, які спрощують обмін інформацією та технологіями, а також сприяють координації заходів і співробітництва між членами кластеру. *Транско-*

рдонні кластери охоплюють суміжні прикордонні території сусідніх держав, до складу яких входять інституції та фірми, розміщені по обидва боки кордону. Тому транскордонні кластери можна визначити як групи незалежних компаній та асоційованих інституцій, які: географічно зосереджені у *транскордонному регіоні*; співпрацюють і конкурують; спеціалізуються у різних галузях, пов'язані спільними технологіями та навичками і взаємодоповнюють одна одну, що в кінцевому підсумку дає можливість отримання синергетичних і мережених ефектів, дифузії знань і навичок. Кластерний устрій економіки транскордонного регіону — це забезпечення сталого розвитку соціально-економічних процесів і підвищення конкурентоспроможності, привабливості регіону для подальших інвестицій. Сталий розвиток регіону об'єктивно підвищує його конкурентноздатність на ринку територій, де кожен регіон пропонує себе як найвигідніший об'єкт залучення капіталів, як роботодавець з добре оплачуваною формою зайнятості, як суб'єкт із високим рівнем сервісного обслуговування населення, як власник значного інтелектуального капіталу, як власник висококваліфікованої робочої сили, в якому динамічно розвивається економічна і соціальна система тощо.

Глобалізація ринків, збільшення конкуренції призвели до зростаючої популярності нової виробничої інноваційної моделі, в рамках якої всі учасники виробництва прагнуть об'єднатися в кластери. Кластерний розвиток як фактор збільшення регіональної конкурентоспроможності є характерною ознакою сучасної інноваційної економіки. Світова практика показала, що кластеризація транскордонної економіки обумовлює і справляє вирішальний вплив на процеси посилення конкурентоспроможності та прискорення інноваційної діяльності. В цьому полягає новий економічний феномен, який дозволяє протистояти натиску глобальної конкуренції й належним чином відповідати вимогам національного і регіонального розвитку.

Література

1. Геєць В. М. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко, Б. Є. Кваснюк. — Т. 3. — К. : Фенікс, 2007. — С. 244.
2. Беленький П.Ю., Мікула Н.А., Матвеев Є.Е. Конкурентність на транскордонних ринках. — Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2005. — 214 с.